



Liisa-Ly Pakosta
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 22.08.2024 nr 8-1/6223-1; JUM/24-
0834/-1K

Meie 02.09.2024 nr 2-3/2162

**Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja
sellega seondult teiste seaduste muumise
seaduse eelnõu kooskõlastamine**

Austatud Liisa-Ly Pakosta

Täname, et esitasite kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muumise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*).

1. Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel.

1.1. Sõnastada eelnõu § 1 punktis 2 esitatud § 59 lõike 1 ja seletuskirja lisaks 1 olevas muutmist vajavate Vabariigi Valitsuse ja ministri määruste loetelus Vabariigi Valitsuse määruste muutmise eelnõu kavandi §-s 6, millega muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. detsembri 1996. a määrusega nr 319 „Justiitsministeeriumi põhimääruse kinnitamine“ kinnitatud „Justiitsministeeriumi põhimäärust“, punkti 2 tekst järgmiselt:

„(1) Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalas on õigusloome koordineerimine, õiguspoliitika, sealhulgas kriminaalpoliitika kavandamine ja elluviimine, õigusaktide süstematiseerimine ja Riigi Teataja väljaandmine, esimese ja teise astme kohtute, prokuratuuri ja vanglate tegevuse, kohtuekspertiisi, notarite ametitegevuse ja õigusteenuse korraldamine, samuti välisriigi kodaniku või kodakondsuseta isiku välisriigile väljaandmise otsustamine, intellektuaalse omandi valdkonna koordineerimine, konkurentsijärelevalve poliitika kujundamine ja konkurentsijärelevalve korraldamine, järelevalve kohaliku omavalitsuse üksuste haldusaktide üle, andmekaitsealased küsimused, digiühiskonna poliitika kavandamine ja elluviimise koordineerimine, ettevõtjatele ja kodanikele osutatavate piiriüleste avalike teenuste arendamise ja nendest teavitamise koordineerimine, digiarengu ja küberturvalisuse üleriigiline korraldamine ja järelevalve, sealhulgas teenuste, andmete, tehisintellekti, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia rahastuse, välisvahendite, väliskoostöö, arhitektuuri, tehnoloogia, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia oskuste ning -õiguse valdkondades ja valdkondadega seotud teadmuse tõstmine kogukondades, riigi infosüsteemide, sealhulgas andmepoliitika kujundamine ja koordineerimine ning kesksete võrgu- ja infosüsteemide arendamise koordineerimine, telekommunikatsiooni korraldamine ning ministeeriumi pädevuse kohane õigusloome.“.

Kuna eelnõus oli soov eraldi välja tuua andmepoliitika ja -halduse temaatika, siis tuleb lähtuda digiarengu vaatest tervikuna ning ühisest lähenemisest ka teiste digiarengu valdkonna teemadest. Seetõttu on välja toodud praegu hõlmatud suuremad valdkonnad, millega digiarengu valdkonnas tegeletakse. Sõna „sealhulgas“ viitab sellele, et need on praegu teadaolevad teemad, millega digiarengu valdkonnas tegeletakse. Täpsemalt saab teemade lahti selgitada Justiits- ja Digiministeeriumi põhimääruse tasandil.

1.2. Sõnastada eelnõu § 1 punktis 4 esitatud § 63 lõike 1 ja seletuskirja lisaks 1 olevas muutmist vajavate Vabariigi Valitsuse ja ministri määruste loetelus Vabariigi Valitsuse määruste muutmise eelnõu kavandi §-s 7, millega muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. oktoobri 2002. a määrust nr 323 „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimäärus“, punkti 2 tekst järgmiselt:

„(1) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas on riigi majandus-, ettevõtlus-, tööhõive- ja tööturupoliitika kavandamine ja elluviimine; ~~ettevõtjate~~ ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamine ja korraldamine; ettevõtlusvaldkonna arendamine ja korraldamine; reaalajamajanduse, ettevõtja digivärava, tööstuse, kosmose ja turismi valdkonna arendamine; Euroopa Liidu ühtse digivärava arendamise koordineerimine; ekspordi arendamine ja investeringute kaasamise toetamine, sealhulgas välisinvesteringute usaldusväärsuse tagamine; metroloogia, standardiseerimise, sertifitseerimise, akrediteerimise, tegevuslubade, registrite, tarbijakaitse, toote- ja tööstusohutuse, kaubanduse ja kaubanduse kaitsemeetmete korraldamine, riigi tegevusvaru haldamine, ohutusjuurduse korraldamine, meediateenuste riiklik järelevalve; töösuhete ja töökeskkonna korraldamine ning võrdse kohtlemise ja soolise võrdsõiguslikkuse edendamine ja koordineerimine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.“.

1.3. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 5 (muutes vastavalt järgmiste punktide numeratsiooni) järgmises sõnastuses:

„**5)** paragrahvi 63 lõike 2 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;“.

Kuna Riigi Infosüsteemi Amet viiakse eelnõu § 1 punktiga 3 Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalasse, tuleb vastav punkt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas kehtetuks tunnistada.

1.4. Sõnastada eelnõu § 1 punktis 6, millega täiendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 105¹⁹ lõigetega 10–14, lisatavad lõiked 10 ja 11 järgmiselt:

„(10) Justiitsministeerium korraldatakse ümber Justiits- ja Digiministeeriumiks alates 2025. aasta 1. jaanuarist. Ümberkorraldamisega seotud toimingud teeb justiits- ja digiminister.

(11) Kõigis õigussuhetes, milles Eesti Vabariiki on käesoleva seaduse § 59 lõikes 1 sätestatud valdkonnas esindanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kuni 2024. aasta 31. detsembrini, loetakse alates 2025. aasta 1. jaanuarist Eesti Vabariigi esindajaks Justiits- ja Digiministeerium.“.

Kuna tegemist on Vabariigi Valitsuse seadusesse lisatavate rakendussätetega, on vaja sätetesse lisada ka tähtajad. Vastasel korral, kui jätta sätetesse tähtajad lisamata ning eelnõu jõustub seadusena 1. jaanuarist 2025, siis ei selguks lisatud rakendussätetest, et mis ajast Justiitsministeerium ümber korraldatakse või mis ajast esindusõigus loetakse üle läinuks. Analoogselt on rakendussätted sõnastatud ka eelmisel ministeeriumide ümberkorraldamisel 2023. aastal Vabariigi Valitsuse seaduse § 105¹⁹ lõigetes 1 ja 3–5.

1.5. Jätta välja eelnõu § 1 punktis 6, millega täiendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 105¹⁹ lõigetega 10–14, lõikest 13 tekstiosa „ja § 63 lõikes 1“, kuna eelnõus ei ole planeeritud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalast üleminevaid teemasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Kuna aga samaaegselt oleme ette valmistanud eelnõu viimati nimetatud teemas (vt kirja lisad), siis võib see tekstiosa eelnõusse jääda tingimusel, et täiendate seletuskirja selgitusega, et sättes esitatud viide Vabariigi Valitsuse seaduse § 63 lõikele 1 on mõeldud reguleerimaks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumist Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile liikuvaid teemasid või lisate ministeeriumide ümberkorraldamistega seonduvad muudatused ühte eelnõusse.

1.6. Sõnastada eelnõu § 1 punktis 6, millega täiendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 105¹⁹ lõigetega 10–14, lisatav lõige 14 järgmiselt:

„(14) Riigi Teatajas avaldatud kehtivates õigusaktides teeb käesoleva paragrahvi lõigetes ~~3~~12 ja ~~4~~13 sätestatud muudatused Riigi Teataja väljaandja kolme kuu jooksul käesoleva paragrahvi lõigete 12 ja 13 jõustumisest arvates.“.

Praegu on sõnastuses viited valed ning kõnealune § 105¹⁹ on juba jõustunud 01.07.2023. a ning seega tuleb täpsustada, et Riigi Teataja teeb muudatused lõigete 12 ja 13 jõustumisest arvates.

1.7. Täiendada eelnõu § 6 punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„**3)** seaduse lisa 3 punktis 16.5. asendatakse arv „191“ arvuga „155“.

Valdkonna liikumisega Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist Justiitsministeeriumi on otstarbekas muuta riigilõivuseaduses ka üks ebatäpsus. Riigilõivuseaduse lisa 3 muudetakse üks riigilõivumäär 191 eurolt tagasi 155-ks euroks, kuna ekslikult muudeti riigilõivuseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (298 SE) nimetatud riigilõivu, kuid reaalselt vajadust selleks ei esinenud ning seega on vajalik riigilõivu tagasi muutmine.

1.8. Sõnastada eelnõu § 7 järgmiselt:

„§ 7. Seaduse jõustumine

(1) Käesoleva seaduse § 1 punkt 5 jõustub 2024. aasta 1. novembril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 1–4 ja 6, §-d 2–5 ning § 6 punktid 1 ja 2 jõustuvad 2025. aasta 1. jaanuaril.“.

Muudatuse kohaselt jõustub riigilõivuseaduses eelmine aasta ekslikult tehtud muudatuse parandus üldises korras, riigisekretäri haridusnõuet puudutav säte 01.11.2024 ning sätted, mis puudutavad ministeeriumide ümberkorraldamist ning on eelnõu põhisisuks, 01.01.2025. Ministeeriumide tegevus on otstarbekas ümber korraldada alates 01.01.2025, kuna ümberkorraldamine ei puuduta sisuliselt ainult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Justiitsministeeriumi, vaid ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ning Kliimaministeeriumi ja ka Maa- ja Ruumiameti loomist, mida puudutav eelnõu on Riigikogu menetluses (457 SE) ning on planeeritud jõustuma samuti 01.01.2025. Ehk valdkondi korraldatakse ümber ka teiste ministeeriumide vahel ning mõistlik on teha kõik ministeeriumide ümberkorraldused üheaegselt.

Samuti ei ole valitsemisalade töö ümberkorraldamisest tingitud eelarvete ümberarvestamine praeguses lühikeses ajaraamis enam võimalik, sest:

1) valitsemisalade alla jäävate ja ära liikuvate eelarvete suurust ei ole võimalik ette prognoosida nii, et kõik summad täpselt vastaksid tegelikele lõplikele kuludele. See võib kaasa tuua olukorra, kus ümberkorraldustest puudutatud valitsemisaladel tekivad aasta lõpus kulud, mille jaoks neil ei ole 2024. aasta riigieelarve seadusega piisavalt eelarvet kinnitatud. Kuid eelarvete hilisemaks korrigeerimiseks puudub võimalus, sest rohkem 2024. aasta riigieelarve seaduse muudatusi sel aastal ei koostata ja kõnealune seadus kaotab kehtivuse 31.12.2024;

2) ministeeriumitel ja allasutustel ei ole piisavalt ajalist ressursi ja tööjõudu, et teha kolme protsessi korraga:

2.1) koostada 2024. aasta riigieelarve seaduse muudatust, prognoosides ja arvestades ümber kõik valitsemisalade töö ümberkorraldamisest tulenevad kulud seisuga 01.11.2024;

2.2) koostada uute valdkondade jaotuse alusel 2025–2028 riigi eelarvestrateegiat ja 2025. aasta riigieelarve seaduse eelnõud, mille valmimise tähtaeg on hiljemalt 30.09.2024;

2.3) teostada 2025–2028 perioodi eelarvetes suuremahulisi kärpeid, sh peab vastu võttev ministeerium otsustama ka üle tuleva valdkonna kärped ning ära liikuva valdkonnaga tuleb kärpe ettepanekud uue ministeeriumi jaoks kaasa anda. See toob MKM-i valitsemisalale kaasa topelt koormuse kärpete tegemisel.

Ühtlasi tuleb digiarengu valdkonna üle tulemisel üle anda ka digiarengu valdkonna varad, sh domeenid ja kaubamärgid.

Seega kooskõlastame eelnõu tingimusel, et ministeeriumide tegevuste ümberkorraldamiste sätted jõustuvad 01.01.2025.

1.9. Välja jätta seletuskirja lisaks 1 olevas muutmist vajavate Vabariigi Valitsuse ja ministri määruste loetelus Vabariigi Valitsuse määruste muutmise eelnõu kavandi §-st 7, millega muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. oktoobri 2002. a määrust nr 323 „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimäärus“, punkt 1 (muutes vastavalt järgmiste punktide numeratsiooni §-s 7), kuna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimääruse § 10 sõnastus ei vaja ainult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Justiitsministeeriumi ümberkorralduste tulemusena muutmist.

2. Lisaks eeltoodule esitame järgmised märkused.

2.1. Juhime tähelepanu, et Justiitsministeeriumi nimetus on vaja muuta Justiits- ja Digiministeeriumiks ka Vabariigi Valitsuse seaduse § 59 lõike 3 sissejuhatavas lauseosas ning § 75³ lõigetes 1 ja 2.

2.2. Sõnastada seletuskirja 3. osa „Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs“ sissejuhatav lause järgmiselt:

„Eelnõus on ~~kuus~~seitse paragrahvi, milles nähakse ette kuue seaduse muutmine ja eelnõu jõustumine.“.

Kuna eelnõus on seitse paragrahvi, siis on praegu seletuskirjas olev lause eksitav.

2.3. Seletuskirja leheküljel viis on kaheksandas lõigus valesti viidatud Vabariigi Valitsuse seaduse §-le 105²⁰. Palume viide asendada §-le 105¹⁹.

2.4. Seletuskirja kuuenda lehekülje kuuenda lõigu esimeses lauses viidatakse sulgudes olevas lauseosas muutmist vajavate Vabariigi Valitsuse ja ministri määruste loetelule kui lisale 2. Juhime tähelepanu, et tegemist on lisaga 1 ning palume seletuskirja vastavalt muuta. Samuti viidatakse muutmist vajavatele määrustele, kui lisale 1, seletuskirja osas 7 „Rakendusaktid“.

2.5. Juhime tähelepanu, et seletuskirja kaheksanda lehekülje teises lõigus on eksitud digiarengu valdkonna ametnike arvus. Märgitud on arvuks 50, kuid digiarengu valdkonnas on 57 ametnikku. Sellele arvule lisandub tugipersonal. Palume seletuskirja parandada.

3. Ühtlasi esitame Teile käesoleva kirjale lisatuna muudatusettepanekud, mis puudutavad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ümberkorraldusi. Palun lisada need muudatused Teie kooskõlastamisele esitatud eelnõusse.

4. Samuti esitame digiarengu valdkonna vaatest eelnõu seletuskirja ja selle lisa (määruste kavandid) normitehnilised täpsustused ja sisendi, mida ei ole otstarbekas kooskõlastuskirja lisada, otse e-kirjaga eelnõu koostajale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Yoko Alender

kliimaminister majandus- ja tööstusministri ülesannetes

Ragnar Kass

+372 5382 7706 Ragnar.Kass@mkm.ee